

Narodnogospodarski Vestnik.

Glasilo slovenskega trgovskega društva „Merkurja“.

II. letnik.

V Ljubljani, dne 15. marca 1903.

Št. 12.

Našim naročnikom in članom slovenskega trgovskega društva „Merkurja“!

Z današnjo številko preneha izhajati „Narodnogospodarski Vestnik“. Neugodne gmotne razmere so prisilile društvo, da začasno prestane z listom.

Društveni poglavitni namen, „pospeševati strokovno in splošno izobrazbo pripadnikov trgovskega stanu“, pa bo izkušal odbor razen s predavanji, ki jih bo prirejal društvenim članom, dosežati odslej s tem, da bo od časa do časa, kakor bodo dopuščala društvena gmotna sredstva, izdajal v „društvenih izvestjih“ spise in članke poučne vsebine.

Prva „društvena izvestja“ izidejo sredi tega leta in objavijo poljudno spisan „pouk o meničnem pravu in o meničnem poslovanju“.

Odbor
slovenskega trgovskega društva „Merkurja“.

Razstave učenskih del.

Do l. 1897. je obsegala takoimenovana obrtna pospeševalna akcija, s katero je pričelo c. kr. trgovinsko ministrstvo l. 1892. vsled sklepa državnega zbora in o kateri smo obširneje poročali v lanskem letniku v člankih »Malemu obrtniku v pomoč«, tehnično pospeševanje obrta z uvajanjem preizkušenih delovnih pripomočkov (motorjev, orodnih strojev in orodja) in času primernih delovnih načinov in pa gospodarsko organizacijo obrta s pospeševanjem pridobitnih in gospodarskih zadrug in obrtnega kreditstva. V letu 1897. pa je k tema skupinama pristopilo še vplivanje na vzgojo obrtniških učencev, ki se je v zadnjih letih razvilo v jako važen del obrtne pospeševalne akcije. To vplivanje je povzročilo spoznanje, da sta dobro učenstvo in vestni pouk mojstra temelj zmožnemu obrtu, da ob njem ne visi samo prihodnost učencev, ampak tudi razvoj obrtnega stanu samega.

Obrtni pospeševalni urad izkuša na praktično izobrazbo učencev vplivati s tem, da pospešuje prireditve razstav učenskih del, da teži za povzdigo poklicnega pouka pri mojstru in da pospešuje ustanovitve učenskih zavetišč. Posebno pozornost obrača trgovinsko ministrstvo na razstave učenskih del. Dočim so se poprej le zelo redko prirejele, se jih je po inicijativi trgovinskega ministrstva že leta 1898. priredilo 18, l. 1899.: 22 krajevnih in ena osrednja razstava; l. 1900.: 34 krajevnih in 3 osrednje; l. 1901.: 58 krajevnih in 5 osrednjih razstav in l. 1902.: 64 krajevnih in 4 osrednje razstave. Od leta 1898. do konca leta 1902. je bilo torej 209 razstav učenskih del, ki so se priredile po načelih, ustanovljenih po trgovinskem ministrstvu, in ki jih je podpiralo ministrstvo s subvencijami in drugimi prispevki.

V zgoraj omenjenih člankih našega lanskega letnika o obrtni pospeševalni akciji smo na kratko govorili tudi o teh razstavah. Povedali smo, da je trgovinsko ministrstvo dalo izdelati »vodilna načela za prireditev razstav vajenških del« (»Leitende Grundsätze für die Veranstaltung von Lehrlingsarbeiten-Ausstellungen«). V zadnjih letih pridobljene izkušnje pa so dovedle trgovinsko ministrstvo, da je izpremenilo in dopolnilo ta »vodilna načela« in jih na novo izdalo v posebni knjižici: »Ausstellungen von Lehrlingsarbeiten. Hilfsmittel zur fachlichen Heranbildung des gewerblichen Nachwuchses«. Knjižica obsega kratek popis obrtne pospeševalne akcije c. kr. trgovinskega ministrstva, splošen članek o učenskih razstavah, že omenjena vodilna načela za prireditev razstav učenskih del, obrazce, ki se rabijo ob prireditvah učenskih razstav, in pa zaznamek nalog za razstave učenskih del.

Splošni članek govori o namenu in pomenu ter uspehih teh razstav pa o načinu, na katerega se priporoča njih prireditev. Razstave se dajo z majhnimi stroški napraviti in so se tudi v drugih državah izkazale kot izvrstno sredstvo za vzgojo obrtnega na-

raščaja. Pri izdelovanju razstavnih predmetov dobe učenci zavest, da ne delajo samo za mojstra, ampak tudi v svoj prid, potrudijo se zategadelj, da izvrše te predmete dobro, in to jih hkratu navaja k temu, da tudi drugih del ne delajo samo mehanično, ampak s premislekom. Samo po sebi se ume, da se morajo, če naj imajo te razstave zaželjeni uspeh, vsi činitelji, ki jim je pri njih prireditvi sodelovati, resno in z vnemo zanimati za stvar. Razstavljenega dela morajo biti v resnici učenska dela in ravno pridobitev zadostne gotovosti, da je učenec razstavne predmete naredil sam brez pripomoči starejših delavcev ali mojstra, je važno vprašanje pri prireditvi takih razstav. Ni dvoma, da se more moralni uspeh take razstave doseči le tedaj docela, če imajo kakor obrtniki tako tudi vajenci priliko, razstavo obiskati in jo presoditi. Težiti je zategadelj najprej za tem, da se prirede krajevne razstave, ki se jih lahko udeležijo osebno mojstri in učenci. Krajevne razstave pa utegnejo povzročiti nevarnost, da se ne enako presodijo učenska dela pri posameznih razstavah. Izkusni redi in razstavne premije dajo samo po sebi umevno le tedaj pravo mero za zmožnost učencev, če se pri vseh razstavah izkušnja izvrši po kolikor moči enakih načelih in enako strogo. Ker se krajevna nagradna sodišča v tem oziru v različnih krajih redko strinjajo, se prirejejo v odstranitev takih in drugih nedostatkov, ki bi utegnili zmanjšati vrednost krajevnih razstav, na sedežu trgovske in obrtniške zbornice, obrtnega društva, zveze obrtnih zadrug i. t. d. osrednje razstave nagrajenih učenskih del. Po veljavnih predpisih se pripuščajo k osrednjim razstavam le tista dela, ki so bila pri kaki krajevni razstavi nagrajena s prvim darilom. Pri osrednji razstavi se more torej določiti, katera sodišča so bila pri krajevnih razstavah premila ali prestroga, kar daje za prihodnjo razstavo nekako merilo. Namenu se najbolj ustreže, če se od januarja do avgusta meseca na posameznih krajih za manjše okraje prirede morda po osem dni trajajoče krajevne razstave, v mesecih septembru in oktobru pa na sedežu korporacije, ki priredi razstavo, 14 dnevna osrednja razstava nagrajenih učenskih del.

Uspehi teh razstav so bili doslej vobče ugodni. Učenci vidijo, da se tudi širši krogi zanimajo za njih dela, da se dobra dela odlikujejo in nagrajujejo z darili. Prepričajo se, da morejo s pridnim delom razen zaslужka dobiti tudi čast in priznanje; svojemu poklicu se posvetijo z večjo vnemo in z večjim veseljem. Odlika učenca pa je tudi odlika za mojstra; temeljito delo učenca opozori javnost na delavnico mojstra in zaupanje naročnikov in kupovalcev se utrdi. Razstave učenskih del pospešujejo torej tudi pri mojstrih prizadevanje, da bolje izobražujejo zaupani jim naraščaj; vsled neodlikovanja učenca bi se pa v nevarnost spravil tudi dobri glas dotičnega obrta. Za te razstave se pa ne zanimajo samo obrtni krogi, ampak tudi najširši krogi prebivalstva. V odborih za prireditev takih razstav so navadno zastopane razen obrtnih tudi mnoge neobrtne korporacije. Dan otvoritve in

dan zaključka razstave učenskih del je v mnogih krajih prilika za splošno slovesnost.

»Vodilna načela za razstave učenskih del« obsegajo v 47 paragrafi navodila za sestavo in poslovanje razstavnih odborov za krajevne razstave, predpise glede prijave učenskih del za krajevne razstave, predpise o nagradnem sodišču za krajevne razstave, dalje navodila za krajevno razstavo samo in nagrade učenskih del razstavljenih na njih, dalje obsegajo načela, po katerih se je ravnati pri prireditvi krajevnih razstav v zvezi z osrednjimi razstavami nagrajenih učenskih del, načela o sestavi razstavnega odbora za osrednje razstave, o nagradnem sodišču osrednjih razstav in o razstavitvi nagrajenih vajenških del. Dosedanja »vodilna načela« so se izpremenila v toliko, da je med razstavo prirediti predavanje o obrtni pospeševalni akciji trgovskega ministrstva in da se višina državne subvencije ravna po denarnih darilih, ki so jih dobili tisti učenci, ki so ali bodo v razstavnem letu dovršili svojo učno dobo. Glede ocene del se z ozirom na vzgojevalni namen razstav nalaga največja strogost prirediteljem in sodnikom.

Za izbero predmetov, ki so priporočljivi za razstavitev, daje navodila »zaznamek nalog za razstave učenskih del«. V njem se predlagajo za razstavitev tisti izdelki v delavnicah, na katerih je najbolje moči presoditi rokodelsko izurjenost učencev. Umetničarjenje je na vsak način izključiti.

»Vodilna načela«, »zaznamek nalog«, »navodilo za sestavo poročila«, ki ga je poslati ministrstvu o razstavi, in vse druge tiskovine, ki se rabijo pri razstavah, kakor: prijavnice, dopustnice, izpričevala, diplomi itd., se dobe brezplačno na pismo prošnjo pri trgovinskem ministrstvu.

Kakor smo že lani omenili, dovoljuje država za te razstave podpore, če se prirede v zmislu »vodilnih načel«. Podpore znašajo po 100, 200 ali 400 K, kakor je veliko število udeleženih učencev v zadnjem letu učne dobe. Tudi deželni odbori, trgovske in obrtniške zbornice, obrtna društva, občinski zastopi, hranilnice, privatni zavodi in zasebniki radi prispevajo v take namene, tako da pokritje stroškov večinoma ne dela posebnih težkoč.

Državna subvencija je prispevek k stroškom, ki jih povzročajo darila. Ker pa je subvencijo moči izplačati šele na podlagi poročila o prireditvi, naj se vobče pri zaključni slovesnosti samo preberejo darila, njih izplačilo pa preloži na poznejši čas.

Ker je za obrtni naraščaj in za mojstre koristno, da se seznanijo z uredbami državne obrtne pospeševalne akcije, je izplačilo razstavi zagotovljene subvencije, kakor omenjeno, vezano tudi na pogoj, da se je med razstavo priredilo kratko predavanje o državnem obrtnem pospeševanju. Prošnje za subvencije — kolka proste — je po pristojni trgovski in obrtniški zbornici predložiti obrtnemu pospeševalnemu uradu c. kr. trgovskega ministrstva na Dunaju.

Na Kranjskem doslej še ni bilo nobene take razstave. Želeti je, da bi se tudi pri nas poskusilo z njimi. Novo ustanovljena zveza kranjskih obrtnih zadrug bi imela tu hvaležnega posla.

Kranjske deželne finance.

Spisal —r.

(Konec.)

2. Dohodki pridobitnih naprav.

Posebni viri dohodkov javnih gospodarstev so mnogokrat pridobitna podjetja ali naprave, ki se osnujejo nalašč v ta namen, da se pridobivajo z njih pomočjo dohodki. Dobivanje teh posebnih dohodkov je slično pridobivanju zasebnika; in kakor je zasebniku delovati, da si pridobi dohodkov, tako je delovati tudi javnim gospodarstvom, ako hočejo, da jim donasajo njih pridobitna podjetja dobiček.

Finančni uspehi pridobitnih podjetij, zlasti večjih, pa so negotovi in je večji dobiček mnogokrat odvisen le od ugodnosti razmer, v katerih se pri dotičnem podjetju ali napravi deluje. Da snujejo javna gospodarstva kljub temu pridobitne naprave in delujejo tako zaradi pridobitve dohodkov, k temu so večkrat prisiljena ali iz zgolj finančnogospodarskih ali pa tudi iz drugih višjih ozirov.

Dežela Kranjska ima le eno pridobitno podjetje, ki obstoji zaradi pridobivanja posebnih dohodkov; bavi se namreč s pobiranjem državne užitnine od vina, od vinskega in sadnega mošta ter od mesa. Pobiranje državne užitnine od navedenih užitnih reči oddaja državna finančna uprava od leta do leta po javnih dražbah v zakup, in sicer tistemu dražilcu, ki ponudi največjo zakupnino za posamezni davčni, oziroma zakupni okraj. Dežela Kranjska se udeležuje zakupnih dražb že od l. 1888. dalje in je imela od tega časa vsako leto v zakupu več ali manj okrajev na Kranjskem. Pobiranje državne užitnine po deželni upravi je posebne koristi za deželo v tem oziru, da se hkratu pobirajo v lastni režiji tudi deželne doklade, ki se nalagajo na navedeno državno užitnino.

Finančni uspehi zakupa državne užitnine so po posameznih letih zelo različni. Prva leta je prislužila dežela pri tem podjetju le neznatne vsote, v zadnjih letih, ko je imela več okrajev v zakupu, pa so znašali dobički precejšnje vsote (v l. 1898. nad 36.000 gld.).

3. Državni prispevki.

V novejši dobi je pričela država podpirati deželna gospodarstva iz državnih sredstev. To podpiranje je v zvezi z davčnimi reformami, ki so se izvršile glede državnega osebnega davka v l. 1896. in glede državnega davka na žganje v l. 1901. Pri reformi osebnega davka je zagotovila država deželam za dobo od 1. januarja 1898. l. do konec l. 1908. iz donosa nove osebne dohodnine letne prispevke v skupnem znesku

3.000.000 gld., ako se oprosti osebna dohodnina in del plačarine vseh avtonomnih doklad, t. j. deželnih, občinskih itd. Pri reformi državnega davka na žganje, po kateri se je zvišal ta davek za 10 kr. od hektolitrške stopinje, pa je zagotovila država deželam za dobo od 1. septembra 1901. l. do konec l. 1909. ves večji donos, ki je bil takrat proračunjen na 9.600.000 gld., ako se opustijo samostojni deželni davki od použitka državnemu davku podvrženega žganja. Zahtevama države so dežele ustregle in so jim za to po določenem razmerju zakonito zagotovljeni državni prispevki v zgoraj navedeni izmeri. Ta izmera pa se zviša, čim so večji dotični dohodki zvišanih državnih davkov.

Od navedenih vsot odpade na deželo Kranjsko letni znesek 38.612 gld. kot namestek za odpravljene doklade k osebni dohodnini in k delu plačarine ter znesek 434.430 gld. kot letna odškodnina za odpadek prej obstoječe samostojne deželne naklade od použitega žganja.

4. Deželne doklade in samostojne deželne naklade.

Kakor nalaga in pobira država v pokritje državnih potrebščin davke, tako nalagajo dežele doklade k državnim davkom in samostojne naklade na razne užitne ali druge predmete, da pokrivajo ž njimi deželne potrebščine, v kolikor niso pokrite z drugimi deželnimi dohodki. Doklade k državnim davkom in samostojne deželne naklade so torej deželam isto, kar je državi davek. Pri nalaganju doklad in naklad pa niso dežele samostojne, nego so vezane na državni davčni sistem. Po deželnem redu smejo dežele v lastnem pravomočju nalagati in pobirati le deželne doklade k neposrednim državnim davkom v najvišji meri do 10%; za višji odstotek teh doklad ali za naložitev drugih doklad, oziroma naklad v pokritje splošnih deželnih potrebščin je treba Najvišjega dovoljenja. Vsled tega določila so dežele zelo ovirane v svojem delovanju, ki se uspešno more razvijati le tedaj, ako so urejene finance in se ž njimi prosto razpolaga.

Vse doklade in naklade, ki so obstajale na Kranjskem, oziroma obstoje še, so po kakovosti in načinu dobivanja nastopne: 1.) doklade k neposrednim državnim davkom; 2.) doklade k državnim užitninam od vina, vinskega in sadnega mošta ter od mesa; 3.) samostojne deželne naklade.

Doklade k neposrednim državnim davkom se nalagajo v odstotkih na vse vrste neposrednih državnih davkov in se pobirajo skupno z dotičnimi državnimi davki, tako da dežela nima stroškov za njih pobiranje. Visokost donosa doklad je odvisna od mere odstotka in pa od visokosti predpisa državnih davkov, ki so podvrženi dokladam. Do 1880. l. so bili podlaga dokladam le kosmati prepisi državnih davkov brez izrednih državnih doklad k pridobitni in dohodnini (znašajočih 100%, oziroma 70%), po l. 1880. pa so jim podlaga vsi predpisi

državnih davkov z vsemi državnimi dokladami vred, v kolikor niso izvzete posamezne davčne vrste ali posamezni njih deli. Dokladam podvrženi predpisi niso stalni, nego se izpreminja njih znesek po razmerju padanja ali naraščanja državnih davkov. Predpisi so tudi odvisni od raznih drugih okoliščin, zlasti od uravnavanja državnih davkov. Tako je bil predpis znatno znižan v l. 1882., ko je bila uravnana z zakonom z dne 28. marca 1880. l. (drž. zak. št. 34) zemljarina in se je predpis tega davka znižal za 220.000 gld. Enako je bil znižan predpis v l. 1898., ko je bil uveljavljen zakon z dne 25. oktobra 1896. l. (drž. zak. št. 220) in so bili uravnani s tem zakonom državni osebni davki. Po tej zadnji ureditvi davkov so odpadle deželi doklade k osebni dohodnini in k delu plačarine; odpravljene so bile z zakonom z dne 24. junija 1898. l. (drž. zak. št. 33.).

Predpisi neposrednih državnih davkov, od katerih so se pobirale deželne doklade, so znašali v dobi od 1862. l. do 1880. l. z majhnim stopnjevanjem od 1.000.000 gld. do 1.100.000 gld., od 1881. l. do 1897. l. od 1.300.000 do 1.500.000 gld., v novejši dobi pa znašajo nekaj nad 1.500.000 gld.

Odstotki deželnih doklad k neposrednim državnim davkom so znašali v posameznih letih, in sicer: 1862. l. in 1863. l. 14%, 1864. l. 16%, od 1865. l. do 1868. l. 14%, od 1869. l. do 1871. l. 16%, od 1872. l. do 1880. l. 20%, 1881. l. 15%, od 1882. l. do 1884. l. 16%, 1885. l. 21%, od 1886. l. do 1888. l. 18%, od 1889. l. do 1895. l. 28%, od 1896. l. do 1898. l. 30%. Od l. 1899. dalje znaša doklada 40%.

Razen doklad za deželni zaklad v tu navedeni meri so se pobirale v l. 1862. do l. 1888. tudi doklade za zemljiškoodvezni zaklad in v l. 1875. do 1898. l. doklade za normalnošolski zaklad.

Uvažujoč te posebne doklade, je znašala skupna doklada, in sicer: v 1862. in 1863. l. 40%, v 1864. l. 42%, v 1865. l. do 1870. l. 40%, v 1871. l. 38%, v 1872. l. do 1874. l. 40%, v 1875. l. 50%, v 1876. l. 54%, v 1877. l. do 1880. l. 58%, v 1881. l. 48%, v 1882. l. do 1884. l. 50%, v 1885. l. 47%, v 1886. l. do 1888. l. 44%, v 1889. l. do 1895. l. 38% in od 1896. l. dalje znaša po 40%.

Doklade k državnim užitninam od vina, vinskega in sadnega mošta ter od mesa je vpeljala dežela Kranjska kmalu po aktiviranju sedanjega deželnega zastopstva, in sicer v l. 1864. za zemljiškoodvezni zaklad, v l. 1867. pa tudi za deželni zaklad. Te doklade pobirajo zakupniki državne užitnine brezplačno skupno z državno užitnino in jo odajajo deželi navadno v tistem znesku, ki odgovarja zakupni vsoti z ozirom na določeni odstotek. Za deželni zaklad je znašal odstotek v 1867. l. do 1875. l. 10, v l. 1876. do 1888. l. 20, od l. 1889. dalje pa znaša 40. Za zemljiškoodvezni zaklad se je pobirala doklada k državnim užitninam od vina, vinskega in sadnega mošta ter od mesa le do l. 1888. in je znašala v 1864. l. do 1876. l. 10% ter od l. 1876. do 1888. l. 20%.

Donos doklade k državni užitnini od navedenih užitnih reči za deželni zaklad je znašal: v 1864. l. 25.000 gld., v 1867. l. 30.515 gld., v 1876. l. 60.533 gld., v 1880. l. 71.197 gld., v 1890. l. 144.074 gld. in v 1898. l. 142.534 gld.

Samostojne deželne naklade je pobirala dežela Kranjska doslej le od použitka žganja in od použitka piva. Naklada od žganja je sedaj odpravljena, naklada od piva pa se pobira še sedaj.

Naklada na žganje se je pričela pobirati v l. 1885. Sklenil je nje pobiranje deželni zbor dne 18. oktobra 1884. l. in je bil ta sklep potrjen z razglasom c. kr. deželne vlade z dne 12. januarja 1885. l., št. 117 pr. (dež. zak. št. 5.). Z daljnim zakonom z dne 5. avgusta 1887. l. (dež. zak. št. 24) je bila enkrat za vselej podeljena deželi pravica, pobirati to naklado, s pridržkom, da je glede načina pobiranja in vsakokratne izmere posebej prositi Najvišjega dovoljenja. Izmera naklade je znašala: v 1885. l. 3 gld. od hektolitra; v 1886. in 1887. l. 6 gld. od hektolitra; v času od leta 1888. do 1. maja 1896. l. 6 gld. od hektolitra poslaženega žganja in likerjev, oziroma 18 kr. od vsake hektolitrske stopnje ostalih žganih opojnih tekočin; v času od 1. maja 1896. l. do 30. avg. 1901. l. 15 gld. od hektolitra poslaženega žganja in likerjev, oziroma 30 kr. od vsake hektolitrske stopnje ostalih žganih opojnih tekočin.

Pobiranje naklade na žganje se je oddajalo v letih 1885. do 1888. l. zasebnikom v zakup proti letnim zakupninam, ki so znašale v 1885. l. 25.500 gld., v 1886. l. 91.369 gld., v 1887. l. 90.500 gld. in v 1888. l. 128.593 gld. Od l. 1889. dalje je pobirala dežela naklado na žganje v lastni režiji po nalašč v ta namen nastavljenih dacarjih. Režijski stroški za to pobiranje so znašali letno od 40.000 gld. do največ 50.000 gld.

V času pobiranja samostojne deželne naklade v lastni režiji so znašali kosmati prejemki, in sicer: v 1889. l. 187.556 gld., v 1890. l. do 1895. l. od 210.000 gld. do 260.000 gld. na leto, v 1896. l. 378.629 gld., v letih od 1897. l. dalje po 460.000 gld. do 480.000 gld.

Dne 30. avgusta 1901. l. je pobiranje deželne naklade na žganje prenehalo, ker je od 1. sept. 1901. l. dalje državni davek od žganja vsled zakona z dne 8. julija 1901. l. (drž. zak. št. 86) zvišan za 10 kr. od hektolitrske stopnje in prejema dežela od tega dne dalje posebno odškodnino iz državnih sredstev.

Samostojna deželna naklada na použitek piva se pobira za deželni zaklad šele v novejši dobi; sklenil jo je deželni zbor v l. 1895. in je bila vpeljana z zakonom z dne 23. junija 1895. l. (dež. zak. št. 21.). Izmera te naklade je znašala prvotno 70 kr. od hektolitra v Ljubljani in 1 gld. od hektolitra na deželi, od 1. maja 1896. l. pa znaša enakomerno za vso deželo 1 gld. od hektolitra.

Samostojna deželna naklada na pivo se pobira v lastni režiji. To pobiranje pa ne provzroča mnogo stroškov, ker plačujejo naklado navadno pivovarne in je torej ni pobirati pri konsumentu.

Kosmati donos naklade na pivo je znašal v 1895. l. le 9016 gld., ker se je pričelo s pobiranjem šele v oktobru, v poznejših letih pa je znašal na leto od 80.000 gld. do 100.000 gld.

Trgovska in obrtniška zbornica za Kranjsko.

Trgovska in obrtniška zbornica je imela dne 26. februarja t. l. v dvorani mestnega magistrata redno javno sejo. Seje, katero je vodil predsednik g. Josip Lenarčič, so se udeležili vladni svetnik g. Gustav Kulavics in pa sledeči gg. zbornični svetniki: Ivan Baumgartner, Leopold Fürsager, Franc Hren, Franc Kraigher, Ivan Kregar, Franc Kollmann, Karel Luckmann, Vinko Majdič, Ivan Mejač, Josip Petrič, Ciril Pirc, Ivan Rakovec, Viktor Rohrmann, Ivan Schrey, Filip Supančič, Viljem Tönnies, Feliks Urbanc in Josip Vidmar.

Otvorivši sejo, je predsednik imenoval za verifikatorja sejnega zapisnika gg.: Ivana Mejača in Viktorja Rohrmanna. Zapisnik zadnje seje se je prečital in odobril brez ugovora. Nato je predsednik naznanil, da je ravnateljstvo Avstro-ogrske banke na Dunaju zopet imenovalo za cenzorje pri ljubljanski filijalki gg.: Otmarja Bamberg, Ivana Baumgartnerja in Alfreda Ledeniga. Zbornični proračun za l. 1903. je trgovsko ministrstvo odobrilo. Potem je predsednik poročal o razpravah v industrijskem svetu na Dunaju, tičočih se parobrodne družbe Lloyda in subvencije prostemu brodarstvu. Nato je prešel na nagodbeno predlogo in novi carinski tarif ter obljubil, da skliče predsedstvo meseca marca v Ljubljano kranjske interese k anketi, v kateri se bode razpravljalo o novih trgovinskih pogodbah. Zborničnemu podpredsedniku g. Franu Kollmannu, ki je pred nedavnim praznoval petdesetletnico svojega vstopa v trgovino, je predsednik izrekel prisrčne čestitke.

Sledilo je poročilo tajnikovo o poslovanju od zadnje seje, katero je zbornica vzela na znanje. Potem je prestopila zbornica k volitvi novega predsedstva za l. 1903. Kot skrutinatorja sta poslovala gg. zborn. svetnika Ciril Pirc in Viljem Tönnies. Pri volitvi predsednika je bilo oddanih 19 glasovnic, od teh se je glasilo 17 na ime g. Josipa Lenarčiča, po ena pa na gg. Vinke Majdiča in Franca Kollmanna. Pri volitvi podpredsednika je bilo oddanih 19 glasovnic, od teh se je glasilo 18 na ime g. Franca Kollmanna, ena na ime g. F. Urbanca. Pri volitvi provizornega predsednika je bilo oddanih 19 glasovnic, od teh je odpadlo 17 na g. Ivana Baumgartnerja, ena na g. Karla Luckmanna, ena je bila prazna. Na novo izvoljeni gg. Josip Lenarčič, Franc Kollmann in Ivan Baumgartner so se zahvalili za izkazano zaupanje in izjavili, da sprejmo izvolitev. Za računske preglednike so bili izvoljeni gg. zborn. svetniki: Ivan Mejač, Josip Petrič in Feliks

Urbanc; za zapisnikarja zbornice pri komisijskih obravnavah v zagotovitev vojaških naturalnih potrebščin pa zborn. svetnika gg.: Ivan Schrey in Vinko Majdič.

Nato je poročal zborn. svetnik g. Ivan Mejač v imenu združenih odsekov o predlogu zborn. svetnika g. Ivana Kregarja, tičočem se poštne razmere na Kranjskem. Poročilo se je glasilo nekako takole: V zadnji seji častite zbornice je zborn. svetnik g. Ivan Kregar stavil naslednje predloge: 1.) Poštni uradi so v mnogih krajih kronovine Kranjske oddaljeni od bivališč po več ur hoda. Ljudstvo mora po dve in več ur hoditi, predno pride do poštne urada, kjer more poštne pošiljke oddajati ali sprejemati. Po vseh takih krajih naj se pomnože poštni uradi, oziroma nastavijo poštni sli, ki bodo raznašali in sprejemali brezplačno poštne pošiljke. 2.) V Ljubljani naj se dve poštni filijalki, to je na Starem in cesarja Jožefa trgu erarizirata; ravno tako tudi pošta v Kranju. 3.) V Ljubljani naj se osnuje v III. okraju (Dvorski okraj) nova poštna filijalka. 4.) Poštna filijalka v Vodmotu naj se premesti na bolj priličen prostor. 5.) Poštne filijalke v Ljubljani naj uradujejo ves dan, to je od 8. ure zjutraj do 7. ure zvečer. 6.) Pri vseh poštah filijalkah naj se vpeljeta brzjav in telefon, katerih se bodo stranke lahko posluževale. 7.) Pri poštah uradih v celi Avstriji naj se vpelje nedeljski počitek. Uraduje naj se samo za najnujnejše stvari. Predlogi naj se izročijo trgovskemu ministrstvu. — Te predloge je sklenila zbornica odkazati v pretres in poročanje odseku. V imenu združenih odsekov, ki so se o teh predlogih temeljito posvetovali, mi je čast poročati o njih, kakor sledi: ad 1. Odseki se niso mogli odločiti, častiti zbornici predlagati, naj v tem oziru — pomnožitev poštne uradov na deželi in nastanitev slov — stori kake korake v tem splošnem zmislu, ko zbornica vedno v vsakem posameznem primeru prošnje, ki dojdejo iz krogov interesentov za ustanovitev novega poštne urada, toplo podpira na merodajnem mestu, če se le izkaže resnična potreba za njo. Kar se pa tiče poštne slov, je pa njih nastanitev v teku in se bodo polagoma nastavili povsod tam, kjer je resnična potreba. Odseki torej predlagajo, da častita zbornica odkloni ta predlog. ad 2. Tudi glede prvega dela drugega predloga, naj se namreč poštni filijalki na Starem in cesarja Jožefa trgu erarizirata, niso odseki mnenja, da bi se mu pritrdilo, ker ni čuti nikakih želj in pritožb iz kroga udeležencev, ki bi tak predlog opravičevale. Glede tega dela drugega predloga predlagajo torej odseki, da se odkloni, pač pa predlagajo, da častita zbornica blagovolji skleniti, da se je odločno na odločilnem mestu potegniti za to, da se erarizira pošta v Kranju, ki mu po velikosti, obsegu in važnosti, iz trgovskih in drugih ozirov pač gre erarski poštni urad, ko imajo take vendar manjši kraji na Kranjskem. ad 3. Predlog, naj se osnuje v III. (Dvorskem) okraju nova poštna filijalka, so sklenili odseki častiti zbornici predlagati v sprejetje, ker je ta okraj v svojih skrajnejših delih kakor od glavnega poštne urada tako tudi od fili-

jalke na Starem trgu precej oddaljen in je umestno, da se da temu okraju tudi ista ugodnost, kakor jo že uživajo drugi. Filijalka naj bi se ustanovila morda na križišču Rimske ceste z Igriškimi ulicami. ad 4. Predlog, naj se poštna filijalka v Vodmotu premesti na priličnejši prostor, je g. Kregar sam umaknil. ad 5. Predlog, naj poštne filijalke v Ljubljani uradujejo celi dan t. j. od 8. ure zjutraj do 7. ure zvečer, smatrajo odseki za umesten in predlagajo, da ga častita zbornica sprejme. ad 6. Brzjav je že uveden pri vseh poštah filijalkah, glede telefona pa se čujejo, zlasti glede filijalke na kolodvoru upravičene želje. Tudi pri drugih filijalkah bi telefon gotovo jako dobro došel prebivalstvu dotičnih okrajev. Odseki predlagajo, častita zbornica skleni, zavzeti se za uvedbo javnega telefonskega mesta pri vseh poštah filijalkah. ad 7. Predlog, naj se pri poštah uradih v celi Avstriji uvede nedeljski počitek in naj se uraduje samo za najnujnejše stvari, pa predlagajo odseki, naj ga častita zbornica odkloni, ker na eni strani ni primeren koristim trgovstva, na drugi strani je pa nedeljska služba že tako omejena.

Zborn. svetnik g. Ciril Pirc je toplo priporočal oni del predloga, ki meri na poddržavljenje poštne urada v Kranju. Omenjal je, da se je kranjski občinski svet že petkrat potegnil za poddržavljenje, pa vedno z negativnim uspehom, dasi je poštno ravnateljstvo v Trstu podpiralo korake občine. Dokler državni zbor ni posloval, je ministrstvo dejalo, da poddržavljenja na svojo roko ne more izvesti, ker je zvezano s stroški, ki pomenjajo trajno obremenitev državnega proračuna, ko pa je državni zbor zopet pričel zborovati, odpravili so občino, češ, da ni denarja. In vendar je kranjska pošta ena najmočnejših, ki izkazuje za 1901. l. 38.577 K realnih dohodkov, in je Kranj eminentno trgovsko mesto.

Nato se je oglašil zborn. svetnik g. Ivan Kregar in se v daljšem govoru zavzemal za sprejetje vseh svojih predlogov. Govornik je z obširnimi statističnimi podatki pokazal nedostatnost poštne uprave na Avstrijskem sploh in na Kranjskem posebej. Zlasti je poudarjal potrebo nove, tretje filijalke v III. okraju, ki je eden najmočnejših. Izrekel se je nadalje za to, da se poddržavijo pošte v Kočevju, Postojini, Idriji, Škofji Loki, Domžalah, Kamniku, Litiji, Dolenjem Logatcu in Radovljici.

Zborn. svetnik g. Ivan Baumgartner je priporočal oni del predloga, ki meri na napravo javne telefonske govorilnice na južnem kolodvoru.

Potem je sledilo glasovanje in so bili odsekovi predlogi z veliko večino sprejeti.

Zborn. svetnik g. Josip Vidmar je poročal o prošnji občine Sodražice za dva nova letna in živinska semnja, ki naj bi se vršila v četrtek pred sv. Marijo Magdaleno (meseca julija), drugi pa zadnji četrtek meseca avgusta. Z ozirom na to, da ima Sodražica že tri letne semnje in je v ribniškem sodnem okraju že 17 letnih semnjev, nadalje z ozirom na ugovore sejemskoupravičenih sosednjih občin je zbornica skle-

nila po kratki debati, katere so se udeležili zborn. svetniki Baumgartner, Petrič in Fürsager, da prošnje ni podpirati.

Sledilo je poročilo zbor. svetnika g. Josipa Vidmarja o prošnji občine Trave za dva letna in živinska semnja, ki naj bi se vršila na dan 5. junija in na dan 27. septembra vsakega leta. Zbornica je soglasno sklenila, da je prošnja občine Trave, ki je popolnoma utemeljena, priporočati c. kr. deželni vladi v ugodno rešitev.

Na poročilo zborn. svetnika g. Josipa Vidmarja je zbornica soglasno sklenila priporočati prošnjo občine Šmartinske pri Litiji za razširjenje semenjskih pravic že obstoječih dveh letnih sejmov.

Zborn. tajnik g. dr. Viktor Murnik je poročal v imenu združenih odsekov o podelitvi ustanov učenecem in učenkam c. kr. umetno-obrtne strokovne šole v Ljubljani. Zbornica je soglasno sklenila, podeliti ustanove naslednjim učencem in učenkam: Francu Mačku, Francu Rebolju, Francu Trampušu, Ivanu Volčiču, Petru Boljki, Rudolfu Sartoriju po 100 K, Antonu Severju pa za 50 K, nadalje Mariji Žganjar, Juliji Jerše, Mariji Škerjanec po 50 K in Ani Zajc za 40 K.

Zbor. tajnik dr. Viktor Murnik je nato poročal o imenovanju zborničnih zastopnikov v šolske odbore obrtnih nadaljevalnih šol na Kranjskem. V zmislu predloga združenih odsekov je zbornica imenovala v šolske odbore naslednje gospode, in sicer za Krško: Antona Jugovica, za Škofjo Loko: N. Lenčka, za Kranj: J. Foka, za Tržič: Frana Deua, za Postojino: R. Šeberja, za Kočevje: J. Tomitscha, za Radovljico: J. Sartorija, za Št. Vid nad Ljubljano: S. Jovana, za Metliko: L. Gangla, za Ribnico: F. Picka, za Novo mesto: A. Pauserja, za Kamnik: A. Stadlerja, za Šmartno pri Litiji: V. Arka, za Ljubljano: dr. R. Junovicza.

R.

Osnova in posloводство obrtnih pridobitnih in gospodarskih zadrug.

(Konec.)

O davčni in pristojbinski dolžnosti ima določila zakon z dne 25. oktobra 1896, drž. zak. št. 220, o neposrednih osebnih davkih, in sicer v II. poglavju, ki zadeva pridobitno od javnemu dejanju računov podvrženih podjetij, h katerim pripadajo po § 83, lit. f, tudi pridobitne in gospodarske zadrug.

§ 85. zakona določa o njih pogojni oprostitvi od davčne dolžnosti:

Od obdavčenja so izvzete v § 83, II a označene pridobitne in gospodarske zadrug, ki, temelječe na principu samopomoči, svoj poslovni obrat po pravilih in dejanstveno omejujejo na svoje lastne člane, . . . če v zmislu določil tega zakona izračunjeni čisti dohodek ne presega 600 K.

Navedbe te določbe pa ne ovira:

- a) če zgoraj imenovane pridobitne in gospodarske zadrug vzamejo od nečlanov posojila ali svoje blagajnične zaloge nalože v podjetjih in zavodih, podvrženih javnemu dajanju računov;
- c) če konsumna društva in surovinska društva kupujejo blago od nečlanov;
- d) če produktivne zadrug svoje produkte razpečavajo nečlanom, pri tem pa se morajo ali glede uporabe delovnih moči ali pa glede dobivanja glavnih tvarin produkcije načeloma omejiti na svoje člane; v kolikem obsegu se smejo v pomoč ali za podrejena postranska opravila prirediti tuje moči ali se smejo od tujcev dobivati tvarine, je prepuščeno določitvi po odredbenem potu. (Te določbe obsega izvršilni predpis z dne 18. maja 1897, drž. zak. št. 124);
- e) če skladiška in prodajna društva od članov izdelane izdelke prodajajo nečlanom.

Pristojbinska dolžnost je po zakonu z dne 21. maja 1893. drž. zak. št. 87, v toliko olajšana, da so zlasti po § 2. knjige, ki se vodijo o pravnih odnosajih zadrug k njenim članom, proste kolkovne dolžnosti in se vobče za pravne listine in vloge kolkovna pristojbina ali zniža ali pa čisto odpusti.

B. Delokrog zadružnega načelstva obsega torej po gornjih zakonitih določbah vobče naslednje posle:

1. Načelstvo zastopa zadrugo sodno in izvensodno in vodi njene posle v zmislu sklepov občnega zbora. Sklepe v le-tem presegajoče vplivanje posameznih zadružnih članov je dopustno le v primerih, določenih v zakonu ali pa v zadružni pogodbi (pravilih). Nadzorstvo o poslovodstvu načelstva morejo zadružni člani — ne glede na občni zbor — vršiti le po nadzornem svetu, postavljenem v zmislu zakona.

Zlasti pa je načelstvu:

skrbeti, da se knjige vodijo v redu, računski zaključek in bilanca objavita najkasneje v šestih mesecih po sklepu poslovnega leta;

sklicati o pravem času redni občni zbor, mu predložiti računске zaključke, da sklepa o njih, izvršiti potrebne volitve in rešiti druge po zakonu ali po pravilih občnemu zboru odkazane zadeve;

sklicati izredni občni zbor, kadar je to treba vsled predpisov zakona in pravil;

pravočasno sestaviti in predložiti po zakonu predpisane vloge.

Te vloge so razen že omenjenih vlog ob priliki ustanovitve zadrug:

1. Nadaljne prijave o novih volitvah, premembah pravil i. e.; o novih volitvah je priporočljivo narediti prijavo tudi tedaj, če so bili iznova voljeni dosedanji funkcionarji.

2. Predložitev vsake premembe zadružne pogodbe v teku osmih dni po izvršenem registriranju; predložiti jo je deželni vladi po politični okrajni oblasti.

3. Dohodninska napoved; sestaviti jo ima načelstvo, potem ko je občni zbor odobril letni račun (bilanco), in jo predložiti davčni oblasti v odmero davka.

Tej dohodninski napovedi, za katero je pri davčnih oblastih dobiti posebne tiskovine, je priložiti popolno bilanco v dveh iztisih, dalje prepis zapisnika občnega zbora, v katerem se je odobril letni račun (bilanca). Vse vloge v davčnih zadevah so kolka proste.

Tu bodi omenjeno, da je na podlagi § 85. zakona z dne 25. oktobra 1896 nekaj vrst pridobitnih in gospodarskih zadrug proglašanih pod tem pogojem za pridobnine proste, če čisti donos, izračunjen v zmislu zakona, ne presega 600 K. Če je višji, se obdači prva tisočina s $\frac{3}{10}$, nadaljnji zneski pa s $\frac{5}{10}$. Davčna mera znaša, če čisti donos 1200 K ne presega, 8,5 odstotkov, sicer 10 odstotkov. Primeri: Če bi bil čisti donos 1200 K, bi bilo od $\frac{3}{10}$ tega zneska = 360 K 8,5 odstotkov davka plačati, to je 30 K 60 h, ali: če je čisti donos 4000 K, bi bilo od prvih tisoč za 600 K, od drugih tisoč za 1000 K, skupaj torej za 1600 K po 10 odstotkov plačati 160 K.

4. Predložitev po občnem zboru odobrenega letnega računa in bilance (3 iztise) deželni vladi po politični okrajni oblasti.

Naposled je načelstvu pravočasno plačati davke in pristojbine.

Po zakonu z dne 21. maja 1873 so pristojbini zavezana:

1. vplačila na opravilne deleže,
2. povračila opravičnih deležev,
3. izplačila (zapiski v prid) dobičkovnih delov (dividend).

Te pristojbine je v teku 14 dni neposredno in nazaj za minolo polovico leta ob priložitvi letnega računa plačati davčni oblasti.

Razsodbe obrtnih sodišč.

XLV. Ob sprejetju pomožnega delavca izrečenih besed delodajalca „premembra se izvrši, ko pride drugi“ ni smatrati za dogovor, ki preminja določbe obrtnega reda o odpovednem roku. § 915. o. d. z.

(Razsodba obrtnega sodišča na Dunaju z dne 3. oktobra 1900.)

Tožnik Karel M. navaja, da je dne 7. avgusta l. 1900. vstopil v službo pri tožencu gostilničarju Francu W. kot donašalec jedil proti mesečni mezdi 32 K in hrani ter proti 14dnevni odpovedi. Ker ga je toženec dne 20. septembra 1900 brez vzroka odpustil, zahteva od njega odškodnino za 14dnevni odpovedni rok.

Toženec, ki predlaga zavrnitev tožbenega zahtevka, pred vsem prereka, da je bil dogovorjen 14dnevni odpovedni rok, ker je ob sprejemu v službo tožniku dejal, da se »premembra izvrši, ko pride drugi«.

Sodišče je ustreglo tožbenemu zahtevku.

Razlogi: Kar se pred vsem tiče dogovora glede odpovedi, o katerem je govoril toženec, je pripomniti, da so besede toženca »premembra se izvrši, ko pride drugi« take nedoločne in nejasne, da sodišče ne more najti v njih tako določnega dogovora o odpovednem roku, da bi mogel premeniti določbo § 77. obrtnega reda, marveč je moralo sodišče z ozirom na § 915. o. d. z. smatrati, da sploh ni bilo posebnega dogovora glede odpovednega roka in da torej v pričujočem primeru velja postavni 14dnevni odpovedni rok, kakor ga določa obrtni red.

XLVI. Ako podjetnik sprejme pomožnega delavca v službo z besedami „poskusiti hočem z Vami za 8 dni“, je tak sprejem smatrati le za poskušnjo in je tekom osem dnevnega poskusnega roka dopustna takojšnja odpustitev iz službe. (Razsodba obrtnega sodišča v Libercah z dne 12. jun. 1902.)

Tožbo na odškodnino za odpovedni rok je sodišče zavrnilo.

Razlogi: Po tem, kar so priče pod prisego izpovedale, je dokazano, da je toženec ob sprejemu v službo dejal tožniku: »Poskusiti hočem z Vami za osem dni«. S temi besedami je toženec nedvomno in tudi za tožnika dovolj jasno povedal, da ima namen, tožnika le za poskušnjo za omenjeni čas sprejeti v delo. Tožnik je vstopil v službo pri tožencu in se s tem zadovoljil s pogojnim sprejemom na poskušnjo.

Ker pa dogovor na poskušnjo upravičuje vsak čas takojšnja odpustitev iz službe brez odpovedi, je zahteva tožnika, naj ga toženec odškodni za čas odpovednega roka, neutemeljena in je bilo torej tožbo zavrniti.

XLVII. Če odvede nadzornik iz delavnice delavko, ki se je sprijela s tovarišico, s tem še odvedena delavka ni odpuščena iz službe.

(Razsodba obrtnega sodišča v Ljubnem z dne 22. dec. 1900.)

Tožnica, ki je opravljala v papirnici toženca službo odbiralke, se je med delom sprla in sprijela z neko tovarišico, zato jo je nadzornik odvedel iz delavnice.

Ko so ji pozneje podali odpoved, je ni hotela sprejeti, češ, da že v tem tiči odpustitev, ker jo je nadzornik odvedel iz delavnice; nato je tožila na odškodnino za čas odpovednega roka.

Tožbeni zahtevki je sodišče zavrnilo.

Razlogi: Če je nadzornik odvedel delavko iz delavnice, je to storil le zato, da ohrani mir in red, nikakor pa tega ravnanja ni smatrati za takojšnjo odpustitev, katera nadzorniku sploh ni pristojala. Tožnica je marveč sama izstopila iz službe, ne da bi se držala 14dnevne odpovedi, zategadelj ji tudi ne gre odškodnina po § 84. o. r.

XLVIII. Ako delodajalec ob času pogajanja s pomočnikom vzame njegovo delavsko knjižico v začasno varstvo, to samo na sebi še ni dokaz ali znamenje, da se je sklenila delovna pogodba.

(Razsodba obrtnega sodišča v Ljubnem z dne 9. nov. 1900.)

Tožnik zahteva odškodnino za izgubljeno mezdo ob času odpovednega roka, ker je toženec dne 3. no-

vembra 1900 dogovoril ž njim službene prejemke, ga vdinjal za dan 19. novembra 1900 in zajedno sprejel v varstvo njegovo delavsko knjižico; nekaj dni pozneje pa da mu je toženec vrnil knjižico s pristavkom, da ga ne potrebuje.

Toženec pa je izpovedal, da se je pač pogajal s tožnikom, ali pogodil se ž njim ni. Dejal je tožniku, da mu ne more še nič gotovega povedati. Delavsko knjižnico tožnikovo pa je spravil le na izrecno prošnjo.

Priče, ki jih je sodišče zaslišalo, so potrdile izpoved toženčevu.

Tožbeni zahtevek je sodišče zavrnilo.

Razlogi: Po izpovedih prič smatra sodišče za dokazano, da so se med tožnikom in tožencem pač vršila pogajanja zaradi sprejema v službo, ki pa niso privedla do pogodbe, marveč si je toženec pridržal pravico, da se še informira o tožniku in da odpove tačasni svoji natakari. Vse to je bilo tudi tožniku znano. S sprejemom delavske knjižice v začasno varstvo še ni sklenjeno delovno razmerje.

Ker torej delovna pogodba še ni bila sklenjena, ne more biti govora, da je toženec prelomil pogodbo. Tožniku zategadelj torej ne gre pravica, zahtevati kako odškodnino.

XLIX. V delovno pogodbo se morejo sprejeti tudi določbe, ki niso v tovarniškem redu ali so z določbami tovarniškega reda v nasprotju.

(Razsodba obrtnega sodišča v Libercu z dne 5. sept. 1901.)

Tožbo pomožnega delavca na odškodnino za izgubljeno mezdo ob času odpovednega roka je sodišče zavrnilo.

Razlogi: Če se delovni red, ki je v skupnih delovnih prostorih nabit, dá na vednost vstopajočemu delavcu in potem delavec prične z delom, je s tem zvezana pravna posledica, da je delovni red poslej smatrati za delovno pogodbo, sklenjeno pod pogoji, ki so v njem navedeni. Vendar pa je dopusten dogovor med delavcem in delodajalcem, ki se razlikuje od teh splošnih pogodbenih pogojev, ali v celoti ali pa le v nekaterih točkah, ker zakon ne izključuje takega dogovora na nobenem mestu in ker § 88. a. o. r. ne določa, da izdani delovni red veže delavca in delodajalca za vsak primer brez razlike, marveč prepušča § 77. o. r. določitev delovne pogodbe dogovoru strank, ne da bi določal izjemo v primeru, če se je izdal delovni red.

Ugovor tožnika, češ, da delovni red, ki se mu je prečital, določa 8dnevni odpovedni rok in da zategadelj dogovor, različen od delovnega reda, nima veljave, je napačen, kajti tožniku se je ob vstopu v službo ne jasen način povedalo, da ni nikake odpovedi, torej glede odpovedi določbe delovnega reda ne veljajo. Tožnik, ki je nato brez ugovora pričel z delom, se je torej v splošnem zadovoljil z delovnim redom, glede odpovednega roka pa s posebnimi pogoji, katere je stavil delodajalec.

Društvene vesti.

Kakor javlja na drugem mestu, je odbor slovenskega trgovskega društva »Merkurja« sklenil, da za nekaj časa opusti izdajanje „Narodnogospodarskega Vestnika“. Storil je to na predlog gospodarskega in redakcijskega odseka, potem ko se je o njem posvetoval v več sejah. Odbor se docela zaveda velike važnosti lastnega glasila za društvo, vendar pa se je moral odločiti za opustitev lista. Dasi bo društvo letos še moglo pokriti stroške lista, ker je imelo nekaj izrednih dohodkov, v prihodnje s takimi dohodki ni več računati in bi društvo z izdajanjem tudi manjšega lista od dosedanjega prišlo v gmotne neprilike. Razen tega je društvu razviti glede drugih svojih nalog živahniješe delovanje, ki doslej ni bilo mogoče iz ozirov na majhne društvene dohodke, ki jih je bilo po največjem delu porabiti za list.

Odbor se trdno nadeja, da društvu vsi njegovi dosedANJI člani ostanejo tudi v naprej zvesti. Dasiravno se je število članov v preteklem letu izdatno pomnožilo, vendar to število ne zadostuje, da bi društvo moglo vs e s t r a n s k o uspešno vršiti svoje važne naloge, za katere je treba mnogo gmotnih sredstev, ki pa jih društvo dobi le, če se izdatno razširi krog njegovih članov. Četudi društvo za nekaj časa ne bo izdajalo lastnega glasila, vendar upa, da ne bodo samo vsi člani, vpoštevajoč neugodni položaj, vztrajali pri njem, ampak mu tudi pridobivali novih članov in njih število zvišali tako, da se bo društvo ne le moglo ohraniti, ampak se tudi usposobilo, da bo na vse strani moglo dobro dosežati svoj važni namen in pred vsem zopet moglo začeti izdajati list.

V nadomestitev za list bo društvo izdajalo od časa do časa »društvena izvestja.« Izvestja bodo prinašala daljše in krajše poučne spise in članke. Odbor si je zlasti stavil pri tem nalogu, da sčasoma poda društvenim članom zbirko poljudno spisanih razprav o zakonih, ki zadevajo trgovino in obrt in ki jih je neobhodno treba poznati vsakemu trgovcu in industrijalcu. Člani dobe »društvena izvestja« brezplačno. Sredi tega leta izidejo prva in bodo obsegala, kakor že omenjeno na drugem mestu, poljudno razpravo o meničnem pravu in meničnem poslovanju.

*

Čisti preostanek prispevkov za plesno šolo v znesku 22 K so izročili gospodje udeležniki plesa društvu »Merkurja« za **podporni zaklad za onemogle člane**. Odbor izreka gg. darovateljem najtoplejšo zahvalo.

*

Prememba pravil slovenskega trgovskega društva »Merkurja«. C. kr. ministrstvo notranjih zadev je z razpisom z dne 10. februarja 1903, št. 3720, potrdilo na zadnjem občnem zboru »Merkurjevem« sklenjene premembe društvenih pravil. Premembe so naslednje.

§ 1. se sedaj glasi: Ime društvu je: »Slovensko trgovsko društvo, Merkur«. Sedež ima v Ljubljani, delokrog pa na Kranjskem, Goriškem, Koroškem, Štajerskem, v Trstu in v istrskem Primorju **ter sme v svojem delokrogu ustanavljati podružnice.**

§ 3., točka f: pospešuje težnje rednih članov, podpira po možnosti redne člane, ki izgube službo, ne da bi to zakrivali sami, posreduje proti povrnitvi lastnih stroškov nameščanje rednih članov.

§ 7. točka d: če določi občni zbor, oziroma odbor posebne prispevke v pokritje stroškov za posamezne dele društvene delavnosti (n. pr. za učne tečaje i. t. d.), da plača te prispevke, če se udeleži dotične prireditve.

§ 15., prvi odstavek: Občni zbor voli z nadpolovično večino po glasovnicah ali pa vzklikoma predsednika, **2 podpredsednika, in sicer enega iz vrste trgovcev ali podpornih članov in enega iz vrste nastavljenecv . . .** (drugo neizpremenjeno).

Novi paragrafi:

XI. Podružnice. § 32. Podružnice je moči ustanoviti le s pritrditvijo osrednjega odbora, ki določi podružnici okoliš njenega delovanja.

§ 33. Društvenik je praviloma član tiste podružnice, v katere okolišu prebiva; na njega zahtevo pa mu je dovoliti tudi pristop, oziroma prestop h kakemu drugi podružnici ali osrednjemu društvu.

§ 34. Podružnice so v vsakem oziru glede svojega delovanja podrejene osrednjemu odboru.

§ 35. Podružniki imajo iste pravice in dolžnosti kakor društveniki.

§ 36. Podružnike sprejema podružnični odbor ter jih mesečno naznanja osrednjemu odboru, istotako naznanja podružnični odbor mesečno izstopivše člane kakor tudi predlaga radi tehničnih vzrokov izključenje kakoga člana.

§ 37. Podružniki (ustanovniki, redni in podporni člani) plačajo isto članarino kakor člani osrednjega društva. Poleg tega vplačujejo tudi v § 7. omenjene posebne prispevke za razne podružnične namene, če to sklene podružnični občni zbor.

XII. Dolžnosti in pravice podružnic. § 38. Dolžnosti in pravice podružnic so:

a) pridobivati nove člane in jih sprejemati, sprejem odklanjati pa le s sporazumljenjem osrednjega odbora;

b) članarino pobirati proti potrdilu;

c) od sprejete članarine mora poslati podružnica osrednjemu odboru za vsakega člana (rednega ali podpornega) letno 8 kron za društveno glasilo, dalje ji je poslati ustanovnico, ki so mora naložiti kot društvena glavnica;

d) shode in sestanke glede stanovskih zadev sklicati, kar pa se mora vsekakor poprej osrednjemu odboru naznaniti ter dnevni red priložiti;

e) sklepati resolucije in jih izvršiti s sporazumljenjem z osrednjim odborom ali pa sklenjene resolucije osrednjemu odboru v daljnje poslovanje poslati;

f) veselice in druge prireditve in naprave, omenjene v § 3. a, b, d, e, f, g, h, prirejati, oziroma vzdrževati s sporazumljenjem osrednjega odbora;

g) osrednjemu odboru vsako polovico leta poslati izkaz o stanju blagajne.

§ 39. Podružnice morajo vsako leto v prvi polovici januarja sklicati občni zbor ter vse podružnike 14 dni poprej obvestiti o tem.

§ 40. Občne zборе sklicuje predsednik ali njegov namestnik, in če ta tega ne stori, lahko osrednji odbor skliče občni zbor in mu postavi predsednika.

§ 41. Na občnem zboru predlože funkcionarji račune in poročila in se voli podružnični odbor; dalje se stavijo pri občnem zboru vprašanja in predlogi, ki pa se morajo podružničnemu odboru 8 dni prej naznaniti.

§ 42. Podružnični občni zbor je sklepčen ob udeležbi najmanj ene tretjine vseh v okolišu podružnice bivočih rednih članov. Ako prvi občni zbor ni sklepčen, se skliče čez 8 dni drugi občni zbor, ki je sklepčen ob vsaki udeležbi.

§ 43. Podružnični odbor sestoji iz predsednika ter 7 odbornikov. Predsednik se voli z vzklikom ali po glasovnicah z nadpolovično večino, ostali odborniki pa samo po glasovnicah z nadpolovično večino glasov. Odbor voli izmed sebe tajnika, blagajnika in po potrebi še druge funkcionarje.

§ 44. Odborniki se volijo tako, da pripadajo vrsti trgovcev ali podpornih članov trije in vrsti nastavljenecv štirje.

§ 45. Izredni občni zbor podružnice je sklicati, če to zahteva najmanj deset v okolišu podružnice stanujočih rednih članov.

§ 46. Vsaka podružnica si sme sestaviti svoj poseben poslovni red, ki se pa mora z določili društvenih pravil natanko ujemati in biti potrjen od osrednjega odbora.

XV. Razpust podružnice. § 47. Razpust podružnice se izvrši vsled sklepa osrednjega odbora ali pa vsled sklepa podružničnega občnega zbora ob prisotnosti treh četrtin vseh

rednih podružničnih članov z dvetretjinsko večino glasov, in to s sporazumljenjem osrednjega odbora, ter pripade ves inventar in premoženje osrednjemu društvu. Ravno isto velja, če razpusti politična oblast podružnico.

Raznoterosti.

Ljubljanske kreditne banke redni občni zbor se je vršil dne 12. marca t. l. Zastopanih je bilo 1588 delnic s 158 glasovi. Predsednik g. Ivan Hribar je konstatiral, da je bilo bančno delovanje v preteklem letu zelo uspešno. Reservni zaklad se bo letos mogel zvišati na 100.000 K, kar znaša 10 odstotkov delniške glavnice. Jako zadovoljiv je tudi uspeh podružnice v Spletu. Poročilu bančnega ravnatelja gosp. L. Pečanke posnemamo, da znaša čisti dobiček 111.393 K 20 h. Občni zbor je sklenil, da je izplačati 6% tno dividendo v znesku 60.000 K, rezervnemu zakladu dodeliti 34.150 K 97 h, pokojninskemu zakladu 3000 K, upravnemu svetu tantijemo 5624 K 17 h; v dobrodelne namene se je določilo 1300 K, ostanek 7318 K 6 h se je prenesel na nov račun. Pravila pokojninskega zaklada bančnih uslužbencev so se odobrila. V zvezi s kreditno banko se v kratkem ustanovi kreditno društvo trgovcev in obrtnikov. V upravni svet so bili izvoljeni gg.: Ivan Hribar, Jos. Špitalsky, Fran Arnold, Milivoj Crnadak, Kornelij Gorup, dr. J. Jahoda, Ivan Knez, Fran Kollmann, Miroslav grof Kulmer, J. Otto, dr. Ivan Tavčar in Urban Zupanc, v nadzorni svet pa z vzklikom gg.: Gabrijel Jelovšek, Josip Lavrenčič, Fran Mally, Fran Pavlin in Karel Vabič.

*

Vzorčna razstava avstro-ogrske industrije na Malti.

Pod osebnim vodstvom c. kr. generalnega konzula viteza A. Kohena pl. Hohenland na Malti in pa posebnega odbora se priredi na Malti vzorčna razstava avstrijsko-ogrske industrije, ki bo trajala celo letošnje leto. V ta namen je prepustil avstrijski generalni konzul svojo staro rezidenco v Valleta Strada Zecca št. 39 brezplačno in izjavil, da se izkladanje, registriranje in zopetno skladanje predmetov izvrši brez vsakih stroškov. Poslopje za razstavo obstaja iz 4 dvoran, 4 sob in kleti za vino, pivo i. t. d. Celotno poslopje je razsvetljeno s plinom. Vlada na Malti dopušča carine prost uvoz za razstavo namenjenih predmetov in zahteva carino samo za prodano blago. Pomorska plovstvena družba »Adria« na Reki dovoljuje za razstavno blago voznine prost prevoz nazaj. C. k. priv. generalna zavarovalna družba v Trstu prevzame riziko proti nevarnosti ognja za razstavne predmete za zmerno premijo 2 per 1000. Razstavljeno blago ni prodajno — izvzemši čisto posebne primere — ampak ga je šteti za vzorce industrije naše monarhije in se po zaključku razstave pošlje nazaj. Razstavljalcu, ki hoče na razstavo poslati svoje izdelke, ne bo drugega plačati kakor dovozna voznina in transportne stroške od parnika do razstavnega poslopja. Za razstavo namenjeni predmeti se morejo kot poštni zavoji poslati, če ne presegajo dopustne teže 5 kg. Predmete večjega obsega je naložiti v kakšni luki naše monarhije. Tržaška in reška luka imata neposredne tedenske zveze z Malto po parobrodih pomorske plovstvene družbe »Adria«. Za razstavo določeni koliji morajo zunaj biti posebno označeni, in sicer takole: »Austro-Hungarian Show in Malta«, sicer njih uvoz ni carine prost. Vsak za razstavo določen predmet mora biti v posebnem formularju popisan, to se pravi z izjavami, ki jih obsega ta formular, ki ga je na zahtevo dobiti tudi pri trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani. Ta od razstavljalca podpisani formular mora pošiljatev spremljati, ali pa ga je naprej poslati. Razstavni odbor bo takoj po sprejemu blaga poslal razstavljalcu prejemno potrdilo, v katerem naznani stanje kolija ob prejemu. Predmeti, ki zavzemajo mnogo prostora ali imajo veliko vrednost, se ne smejo speditirati brez poprejšnjega dovoljenja odborovega. Za predmete velikega obsega je odboru poslati pismo vprašanje glede prostora v kubičnih metrih, ki ga želi imeti razstavljalec. Blago, ki bi lahko eksplodiralo, je

radi ognja nevarno ali se lahko vžge, se ne dopušča v poslopu k razstavi. Tovarnarji takega blaga morejo namesto tega razstaviti svoje plakate ali dotične zavoje. Vsak za razstavo določen predmet mora imeti ime in naslov razstavljalca in razen tega ceno v angleških funtnih šterlingih ali v frankih v zlatu za blago franco Malta, konsignirano po kakem komisijskem agentu otoka Malte.

Izpremembe v trgovinskih in združnih registrih na Kranjskem.

I. Pri c. kr. deželnem kot trgovinskem sodišču v Ljubljani so se izvršile naslednje izpremembe:

A. V trgovinskem registru:

1.) Vpis tvrdke: Delniška stavbinska družba »Union« v Ljubljani. Družbena oblika: Delniška družba, opirajoča se na družbeno pogodbo, oziroma pravila, sprejeta na ustanovnem občnem zboru dne 22. jan. 1903, ter na odobrilno listino, izdano na podlagi pooblastitve c. kr. ministrstva za notranje stvari z dne 7. okt. 1902. l., št. 32153, od c. kr. deželne vlade za Kranjsko z dne 29. oktobra 1902, št. 22543. Obratni predmet: Pridobitev stavbišč, graditev malih rodbinskih hiš za lasten in tuj račun in snovanje hotelov, restavracij in kavaren ter njih vzdrževanje. Delniška družba je ustanovljena na nedoločen čas. Osnovna glavnica znaša 300.000 K, razdeljenih v 600 na imetnika se glasečih, v gotovini popolnoma vplačanih delnic po 500 K. Družba bo prijavljala svoje razglase pravomočno v »Wiener Zeitung« in v ljubljanskem uradnem listu. Načelstvo družbe v zmislu čl. 227 do 241 trg. z. je upravni svet, obstoječ iz sedmih članov. Le-ti so: dr. Vinko Gregorič, primarij in posestnik v Ljubljani (predsednik); Josip Jeglič, hišni posestnik v Ljubljani (namestnik predsednikov); Franc Peterca, prokurist in posestnik v Ljubljani; Karel Kauschegg, veleposestnik v Ljubljani; Josip Šiška, knezoškofijski kancelar v Ljubljani; Alojzij Stare, vpok. župnik v Ljubljani; dr. Viljko Schweitzer, odvetnik v Ljubljani. Firmo družbe podpisujeta skupno ali dva člana upravnega sveta ali pa en član upravnega sveta in pa družbeni uradnik, ki ima prokuro, in sicer na ta način, da se dotičnika lastnorочно podpišeta pod besedilo firme od kogarkoli pisano, ali tiskano, ali s pečatom natisnjeno; uradnik, ki ima prokuro, mora dodati pristavek, označujoč prokuro. — V Ljubljani, 13. februarja 1903.

2. Pri tvrdki: Franziska Schupeutz v Ljubljani. Dosedaj medarstvo, odslej tudi voščarstvo. Izbrisala se je imetnica Sofija Bernard. Sedanji imetnik je Daniel Lerider. — V Ljubljani, 17. februarja 1903.

3.) Pri tvrdki: »Illyrische Quecksilberwerksgesellschaft in Liquidation« pri Sv. Ani na Gorenjskem. Dr. Karel baron Born se je vsled izstopa kot likvidator izbrisal. — V Ljubljani, 17. februarja 1903.

B. V združnem registru:

1.) Vpis tvrdke: Hranilnica in posojilnica v Smledniku, registrirana zadruga z neomejeno zavezo. — V Ljubljani, 4. februarja 1903.

2.) Vpis tvrdke: Ljudska hranilnica in posojilnica v Škofji Loki, registrirana zadruga z neomejeno zavezo. — V Ljubljani, 27. februarja 1903.

II. Pri c. kr. okrožnem kot trgovinskem sodišču v Novem mestu so se izvršile naslednje izpremembe:

A. V trgovinskem registru:

1.) Vpis tvrdke: Franc Finks, trgovina z mešanim blagom v Toplicah pri Novem mestu. — V Novem mestu, 10. februarja 1903.

B. V združnem registru:

1.) Vpis tvrdke: Hranilnica in posojilnica v Velikih Laščah, registrirana zadruga z neomejeno zavezo. — V Novem mestu, 10. februarja 1903.

2.) Vpis tvrdke: Konsumno društvo v Toplicah pri Novem mestu, registrirana zadruga z omejeno zavezo. — V Novem mestu, 5. marca 1903.

Tržno poročilo in tržne cene.

Različna tržna poročila se sedaj pečajo s stanjem rastline, z mogočimi in nemogočimi eventualnostmi, ki jim je nežno zrno podvrženo, dalje z inozemskimi dovozi in izvozi, ter si hočejo na podlagi teh premis ustvariti nekako podlago, ki naj bi dala cenam smer za prihodnost. To se ponavlja leto za leto — izkušnja pa nas je dovolj poučila, da se te razne premise bolj ali manj irelevantne in uspeh pogosto ravno nasproten, nego se je pričakovalo. Saj je bila vendar zadnja letina tako izborna — seveda, kar se tiče pšenice — da že leta in leta ni bilo enake, vzlic temu se že celega pol leta nočejo uresničiti prorokovanja o domnevanih nizkih cenah. Letos imamo namreč s povse drugim faktorjem računati. Do zadnjih let so se na primer na Ogrskem poleg revnega kmeta dali tudi grajščaki voditi židom, ki so edini določevali žitne cene in pri tem na načrten način molzli oba sloja. V zadnjem času pa se je premožnejši del Ogrske organiziral, organiziral tako imenitno, da je žid sam v zadregi in je moral letos celo nekoliko v svoj žep poseči. Res je pšenice pri grajščakih dovolj, toda ti jo oddajajo le v malih partijah prav polagoma, s čimer preprečujejo navale ter dosežajo za sprotne oddaje prav ugodne cene. Vsled trdne organizacije dosežajo sedaj še pri 100 kg domalega 2 K boljše ceno, nego bi jo sicer dosegli, ko bi se izročili na milost in nemilost židu. Ta organizacija je sijajno pokazala, kaj zmorejo združene moči, in o organizacijah te vrste — si parva magnis componere licet — bi se moralo pri nas pisati, pa tudi za njih uresničenje delati, ako naj se toliko hvalisani steber države ne zruši v bližnji prihodnosti. Na Ogrskem je sicer kmet še v oblasti židovi, pa menda se mu kdaj zjasni!

Na trg prihaja sedaj iz zgoraj navedenega vzroka le bolj pšenica, nazvana »merkantil«, t. j. kmetovsko blago. Grajščinska egalna pšenica se trži le bolj poredko in za drag denar. V zadnjih dneh so se cene sicer nekoliko omeščale, če pa bo to trajno, je pri sedanji konstelaciji dokaj dvomno.

Koruza, ogrska, je, kakor že omenjeno, zelo slaba, prihaja je sploh malo na trg in raste v ceni z dnem. Poleg tega je tako slaba, da je malo pokvarjeno smatrati za lepo blago. Zato pa pridno segajo po levantiski in za pozneje po rumunski koruzi, nazvani »foxan«, ki se izborno melje.

Stari činkvantin je hkratu s staro koruzo zelo redek ter težko dobaven. Prihaja pa na trg primerno suh nov činkvantin, ki se pa tudi zelo draži.

Oves se v ceni nič kaj ne izpreminja; to je vsekakor čudno, ako pomislimo, da služi domalega v isto svrhu kakor koruza.

Ajda je sedaj še na istem stališču kakor ob zadnjem poročilu.

Žitne cene na Dunaju za 50 kil.

Pšenica 76 kil za prompt	K	8.—
» » » » spomlad	»	7.62
rž za prompt	»	7.20
» » » » spomlad	»	7.02
koruza stara za prompt	»	—.—
» nova » » » » »	»	6.60
» » » » maj-junij	»	—.—
oves za prompt	»	6.40-6.80
oves za spomlad	»	6.30

Žitne cene v Budim-Pešti za 50 kil.

Pšenica 76 kil za prompt	K	7.80
» » » » april 1903	»	7.60
rž za prompt	»	6.75-6.95
» » april	»	6.72-6.74
koruza za prompt	»	6.05-6.30
koruza za maj 1903	»	6.10
koruza za julij	»	6.20
oves za prompt	»	6.20-6.56
» april	»	6.04-6.05

Žitne cene v Sisku za 50 kil.

Pšenica	K	—
bosenski oves	»	6.30-6.40
sremski oves	»	6.20-6.30
činkvantin	»	—
koruza stara	»	8.—
koruza nova	»	6.50

Za nekatere kraje kaže kupiti koruzo in činkvantin kakor sploh drugo žito v Barču, ker uživajo vzlic višjim cenam, nego so v Sisku, ugodnejše železniške tarife.

Cene mlevskim pridelkom.**Vinko Majdič v Kranju.**

0	1	2	3	4	5	6	6½	7	7½	8
26.80,	26.20,	25.30,	24.30,	22.70,	21.50,	20.50,	19.70,	18.80,	16.—,	11.60

Otrobi

debeli drobni

10.30, 9.50.

Cene za 100 kg, postavljeno v Kranj.

Peter Majdič v Celju.

0	1	2	3	4	5	6	6½	7	7B
26.40,	25.90,	25.50,	24.70,	24.—,	22.80,	21.80,	20.40,	19.20,	16.80

Otrobi

debeli drobni

10.50 —.—

Cene za 100 kg, postavljeno v Celje.

Cene kolonijalnemu in drugemu blagu.

Sladkor, raffinade Ia	K	88—88½
sladkor rezani Ia	»	90—90½

za 100 kil, postavljeno v Ljubljano.

Petrolej gališki Standart White	K	27—28
» pravi ruski	»	29—30

za 100 kil s sodom vred, postavljeno v Ljubljano, za cel vagou

Kava Santos Superior	K	44.—
» Good Average	»	38.—
» Regular	»	37.—
» iz Zah. Indije po kvaliteti do	»	145.—
» Guatemala do	»	128.—
» Portorico do	»	90.—
» Rio Lavé do	»	75.—
» Java rumena do	»	120.—

za 50 kil, postavljeno v Trst.

Ažija za mesec marec 19½ v zlatu.

Riž Rangoon	K	21 do 34.—
» Bassein	»	21 » 34.—
» Moulmein	»	21 » 36.—

Riž Arracan	K	21 K 34.—
» Japan, primanjkuje	»	43 » 44.—
» Glacé laški	»	48 » 62.—

za 100 kil, postavljeno v Trst ali Reko.

Slive bosenske, uzančne	K	29.—
» » po 125 komadov	»	30.—
» » » 115 »	»	30.—
» » » 95 »	»	35.—
» » » 80 »	»	40.—

za 100 kil, postavljeno v Ljubljano.

Svinjska mast	K	84.— do 86½
Slanina štiridelna	»	54.— » 56.—

za 50 kg, postavljeno v Ljubljano.

Jedilno olje, laško K 86.— za 1903. l. za 100 kil — franko
sod — postavljeno v Trst.

Ripsovo olje 70 do 80 K.— za 100 kil, postavljeno v Ljubljano.

Nova trgovina.

Usojava se vljudno naznaniti, da sva
otvorila popolnoma novo urejeno

trgovino
z manufakturnim blagom
na Sv. Petra cesti št. 4.

Priporočujoč se za obilen obisk, za-
gotavljava solidno in točno postrežbo
ter beleživa z odličnim spoštovanjem

Kotzbek & Kostevc.

Samo pristno blago.

Gostilna I. KENDA Židovska steza št. 1 Ljubljana	„Pri Gambrinu“. ❖ Shajališče ❖ trgovskih sotrudnikov.
---	---

„Ljubljanska kreditna banka“ v Ljubljani Špitalske ulice št. 2.	Nakup in prodaja vseh vrst rent, državnih papirjev, zastavnih pisem, srečk, novcev, valut itd. po najkulant- nejših pogojih.	Posojila na vrednostne papirje proti nizkim obrestim. Zavarovanje proti kurzni izgubi. Promese k vsem žrebanjem.	Sprejemanje denarnih vlog na vložne knjižice, na tekoči račun in na girokonto s 4% obrestovanjem od dne vloge do dne vzdiga. Ekskompt menic najkulantneje. Borzna naročila.
--	---	---	--

J. LOZAR

v Ljubljani

na Mestnem trgu št. 7

priporoča svojo

bogato zalogo turistovskih
srajc, turistovskih, kolesarskih
in lovskih dokolenic, lovskih
volnenih jopičev, zimskih in
letnih nogavic, zavratic itd.
Fino moško perilo in spodnja
obleka.

Engelbert Franchetti

v Ljubljani na Jurčičevem trgu št. 3
priporoča

svojo elegantno in higijensko urejeno

brivnico.

Za dobro in točno postrežbo je v vsakem
oziru najbolje skrbnjeno.

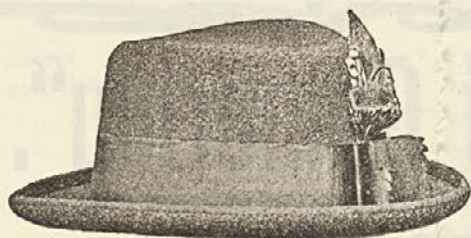
Klobuke

najnovejše

façone

priporoča

najeenejše

Blaž Jesenko v Ljubljani.

Novo!

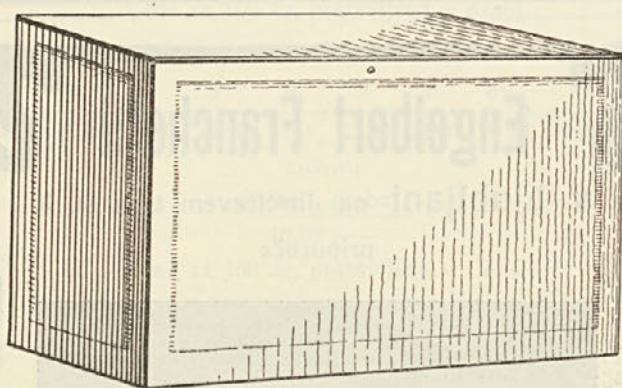
Patentirani sklopni poštni kartoni.

Doslej nedoseženi!

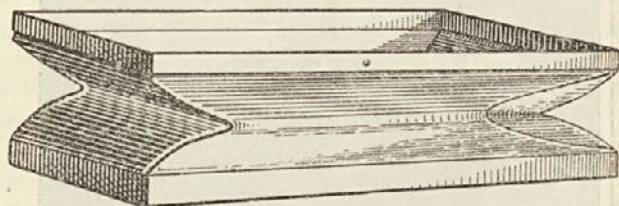
Tovarna patentiranih sklopnih kartonaž.

Josip Petrič

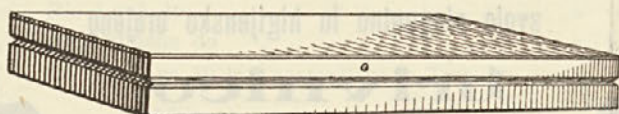
LJUBLJANA.

Karton v rabi.

Napol sklopljen karton.

Popolnoma sklopljen karton.

(80% prihranjenega prostora.)

Trgovina s speceriskim in deli-
katesnim blagom.

Zaloga raznovrstne pijače:

šampanjca, konjaka, vina, ruma,
likerja i. t. d.

✱ ✱ Vinarna. ✱ ✱

Kham & Murnik

Ljubljana.

Slovenci,

zahtevajte povsod

užigalice

sv. Cirila in Metoda

Zaloga pri tvrdki

Ivan Perdan

v Ljubljani.

Mizarska zadruga

v Št. Vidu pri Ljubljani

se priporoča slav-
nemu občinstvu v
naročitev

raznovrstne

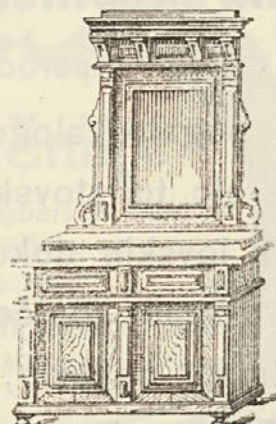
temne in likane

**sobne
oprave**

iz suhega lesa, so-
lidno izdelane
po lastnih in pred-
loženih vzorcih.

V prav obilno naročitev se priporoča

Josip Arhar, načelnik.

Aug. Agnola

Ljubljana

Dunajska cesta 13.

Velika zaloga
stekla

porcelana svetilk
zrcal i. t. d.

!!! Najnižje cene!!!

Reelne cene.

Pod tramčico št. 2.

Klobuke

cilindre

čepice in slamnike

v najnovejših faconah in v veliki
izberi priporoča

Ivan Soklič

Klobuk za dečke od 70 kr. do gl. 2'50.

Klobuk za gospode od gl. 1'50 do 5'.

Postaja elektr. železnice.

Solidno blago.

Stari trg
št. 21.

Glavni trg
št. 6.

Pekarija in slaščičarna

Jakob Zalaznik.

Prodaja moke

in raznovrstnih živil.

Prodaja drv in oglja.

Stari trg št. 32.

Mzarska zadruga

v Solkanu pri Gorici na Primorskem

naznanja slavnemu občinstvu, gospodom trgovcem
in založnikom pohištva, da ima

veliko zalogo

izgotovljenega pohištva

vseh slogov

v Solkanu pri Gorici na Primorskem.

Naznanjamo, da smo prevzeli dosedanje
trgovino pohištva trdke Ant. Cernigoja v Trstu,
Via Piazza vecchia šte. 1, katero bomo vodili
pod enakim imenom. Česar ni v zalogi, se izvrši
točno po naročilu v najkrajšem času.

— Cene zmerne. —

Delo je lično ter dobro osušeno.

Adolf Hauptmann

v Ljubljani

na Sv. Petra cesti 41.

Tovarna

oljnatih barv, firneža, laka
in kleja.

➡ Zaloga slikarskih in pleskarskih
predmetov. ➡

P. n.

Vljudno naznanjam velemenim tr-
govcem in kramarjem ter sl. občinstvu,
da imam v priličnejše kupovanje

tovarniško zalogo vseh izdelkov svoje tovarne pletenin in tkanin

v Ljubljani, v Šelenburgovih ulicah št. 3,

in se najtopleje priporočam za mnogo-
brojen obisk.

Z velespoštovanjem Dragotin Hribar.

Vinko Majdič

lastnik valjičnega mlina v Kranju.
Priznано najboljši mlinski izdelki,
zlasti izborna pšenična moka.

Franc Čuden

priporoča

svojo bogato zalogo pravih švicarskih
ur, srebrnine in
zlatnine,

dalje kolesa

„Styria“,

francoske „Peugeot“ in druge v to
stroko spadajoče predmete.

— Ceniki zastonj in poštnine prosti. —

Najboljše

makarone in rezance

(nudeljne)

iz zajamčeno finega pšeničnega zdroba z
dodatkom svežih jajc

izdeluje

tovarna testenin

Ed. Zelenka

Ljubljana.

Poštna hranilnica ček št. 849.086.

Telefon št. 135.

Glavna slovenska hranilnica in posojilnica

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

sprejema in izplačuje hranilne vloge in jih

obrestuje po $4\frac{1}{2}\%$

od dne vložitve do dne vzdiga

brez odbitka in odpovedi.

Pisarna: na Kongresnem trgu 14,

v Souvanovi hiši.

Dr. M Hudnik, predsednik.

Uradne ure od 8.—12.

dopoldne in od 3.—6.

popoldne.

Hranilnične knjižice se
sprejemajo kot
gotovina, ne da bi se
obrestovanje pre-
trgalo.

M. Pakič v Ljubljani

priporoča svojo največjo zalogo
raznovrstnih

otročjih vozičkov

po 11 kron do 60 kron.

Istotako priporoča fino žimo
lastnega izdelka.

Kupuje surovo žimo in repovje v vsaki množini po
najboljši dnevni ceni.

 Novo za trgovce!

Redilni praški za prasiče.

Izdelek dr. pl. Trnkóczyja. 1 zavitek 50 h; pri
naročilu 15 zavitkov 40 % popusta ob gotovem plačilu.

Prodaja prosta in z dobičkom.

Založnik: lekarnar plem. Trnkóczy v Ljubljani.

Karla Kavšeka nasl.

Schneider & Verovšek

trgovina z železnino na debelo in na drobno
v Ljubljani, na Dunajski cesti št. 16,

priporočata svojo bogato zalogo raznovrstnega železa, traverz, železniških šin, žice, dratencev, štorje za
strobe, vodnih žag, pil, vsakovrstnega orodja za rokodelce, kuhinjske oprave, ulitih kotlov, tromb za vodo,
peči, ščedilnikov (nove vrste, zelo pripravi, že obzidani), nagrobnih križev itd. po tovarniških cenah.

Posebno opozarja na svojo veliko zalogo poljedelskih strojev. Imava: mlatilnice, slamoreznice, vitle (geple),
trijerje, stiskalnice in mline za sadje in grozdje, jeklene pluge, brane za mah, trombe za vino in sploh vse
potrebščine za poljedelstvo. — Vsak stroj pod jamstvom in ceneje kakor naravnost iz tovarne.

Ilustrovani slovenski ceniki brezplačno.

V. F. Rohrmann

(prej Jožef Strzelba)

v Ljubljani

kupuje razne rastline, korenine, rožice, semena,
lubje, divji kostanj, češminov sok, jabolka za mošt,
kosti, parklje, loj itd. ter ima kot lastnik trvdke

 M. Pakič

vedno največjo zalogo škafov, razne lesenine, košar,
fine žime, morske trave itd.

F. Kraigher

krojaški mojster v Ljubljani na Kongresnem trgu 5

priporočam častitemu občinstvu svojo izdelovalnico
oblek ter ga opozarjam tudi na svojo zalogo pri-
stnega brnskega, angleškega in drugega inozemskega
blaga, s katerim lahko dobro in ceno postrežem v
vsakem oziru.

Zahvaljujoč se za dosedaj mi izkazano zaupanje,
se toplo priporočam še za nadaljna naročila.

Z odličnim spoštovanjem **F. Kraigher.**

Koncesijonirana reklamacijska pisarna za železniško voznino.

Lavrenčič & Domicelj

v Ljubljani, na Dunajski cesti št. 32.

Trgovina z žitom in mlinskimi izdelki. Komisijska
trgovina in razna zastopništva.

Trgovina s papirjem L. Schwentner v Ljubljani.

Kartonažna tvornica
z električno silo.

Izdelovanje vsakovrstnih
oglatih in okroglih škatel
za eksport in domačo
rabo.

Gubanice
(Falschachtel) za
eksport s tiskom in
brez tiska.

Škatlice za čaj po 10, 20 in 40 vin. vedno v zalogi.

Papir en gros in detail.

IVAN BONAC

Selenburgove ulice št. 5 in 6 v Ljubljani.

Gričar & Mejač

Ljubljana, Prešernove ulice 9.

Največja zaloga

izgotovljenih oblek za
gospode, dečke in otroke.

Vedno najnovejše v

konfekciji za dame.

Točna postrežba, solidne cene.

Ilustrovani ceniki se razpošiljajo zastonj in
poštne prosto.

Ustanovljena 1847.

Ustanovljena 1847.

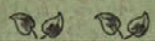

Tovarna pohištva

J. J. NAGLAS

v Ljubljani

Zaloga in pisarna:

Tovarna s stroji:

Turjaški trg št. 7 || Trnoski pristan št. 8-10

priporoča po najnižji ceni:

opravo za spalne sobe, opravo za jedilne sobe, opravo za
salone, žimnate modroce, modroce na peresih, otroške
vozičke, zastore, preproge itd.

Knjigarna L. Schwentner v Ljubljani.